

Με αφορμή . . .

«Η Βασίλισσα απέθανε . . . Ζήτω ο Βασιλιάς»!

Και πώς επηρέασε το Βρετανικό στέμμα την ελληνική υπόθεση; Και πόσο ταυτίστηκε με την εξωτερική πολιτική της θαλασσοκράτειρας Αγγλίας στις θετικές αλλά και αρνητικές για μας επεμβάσεις της δια μέσου των αιώνων; Οι ερωτήσεις βέβαια παραπέμπουν σε πολύπτυχες και πολυδαίδαλες παραγράφους της ιστορίας και μια αντικειμενική συνισταμένη μοιάζει ως το μεγάλο ζητούμενο που άλλοτε σκιάζεται από εθνικές σκοπιμότητες, άλλοτε το μεταμφιέζει η αχλύς των κρατικών συμφερόντων και άλλοτε παραμορφώνεται από απροσδιόριστες προσωπικές αδυναμίες κυβερνώντων και κυβερνωμένων.

Και πώς προέκυψε η Αγγλική κατοχή της Κύπρου;

Στα πλαίσια των Σταυροφοριών, και συγκεκριμένα το 1191 μ.Χ. ο βασιλιάς της Αγγλίας Ριχάρδος ο Λεοντόκαρδος θα κατακτήσει την Κύπρο για να την παραδώσει πολύ γρήγορα στους Ναΐτες του Πάπα της Ρώμης και στη συνέχεια στους Λουζινιάν. Τη μεγάλη οικογένεια ευγενών από το Λουζινιάν της Γαλλία, με άρχοντες και κόμητες, που κυβέρνησαν επί μακρόν το βασίλειο της Ιερουσαλήμ και της Κύπρου. Για να ακολουθήσει η ογδοντάχρονη Ενετοκρατία, από το 1489 έως το 1571 μ.Χ. Είναι η χρονιά που έλαβε χώρα η Ναυμαχία του Λεπάντε με τεράστιες απώλειες της Τουρκικής Αρμάδας. Όμως η Οθωμανική Αυτοκρατορία δεν κλονίστηκε, και την ίδια χρονιά θα καταλάβει και την Κύπρο.

Μετά από τρεις αιώνες θα ανοίξει η Διώρυγα του Σουέζ, το 1869. Μαζί θα ανοίξει και η όρεξη των Άγγλων. Η Κύπρος γεινιάζει ευνοϊκά και επιθυμούν τον έλεγχο της. Στον ορίζοντα οι Ρωσοτουρκικές πολεμικές συγκρούσεις, και ο Σουλτάνος, προκειμένου να εξασφαλίσει την υποστήριξη των Άγγλων, δέχθηκε να παραχωρήσει την Κύπρο στο Ηνωμένο Βασίλειο, με την “Κυπριακή Σύμβαση”, που υπογράφηκε με άκρα μυστικότητα στις 4 Ιουνίου 1878 στην Κωνσταντινούπολη. Είκοσι τέσσερις ημέρες αργότερα θα υψωθεί η Αγγλική σημαία στη Λευκωσία. Η Κύπρος πλέον υπό Αγγλική Κατοχή.

Με τη Συνθήκη της Λωζάνης, η νεοσύστατη Τουρκική Δημοκρατία του Κεμάλ Ατατούρκ παραιτείται καθ’ ολοκληρία από κάθε δικαίωμα επί της Κύπρου, η οποία το 1925 ανακηρύσσεται “Αποικία του Βρετανικού Στέμματος”. Περιπτώ να τονίσουμε ότι με την έναρξη του Α’ΠΠ οι Βρετανοί θα μας προσφέρουν την Κύπρο ως αντάλλαγμα αν προσχωρήσει η Ελλάδα στην Αντάντ. Αλλά, ο τότε βασιλιάς Κωνσταντίνος Α’ είχε άλλη άποψη, αλληθωρίζοντας προς τον γυναικαδελφό του, αυτοκράτορα Γουλιέλμο Β’.

Τη νύκτα της 15^{ης} Αυγούστου του 1960, ο Άγγλος Κυβερνήτης της Κύπρου θα διαβάσει την προκήρυξη της βασίλισσας της Αγγλίας. Η Αγγλική κυριαρχία τερματίζεται. Ήταν το αποτέλεσμα των Συμφωνιών Ζυρίχης-Λονδίνου. Ο Μακάριος, που κλήθηκε να τις υπογράψει, δήλωσε ότι είχε συνειδησιακά προβλήματα να τις αποδεχθεί. Τελικά τις υπέγραψε, χωρίς να ενημερώσει τον Γρίβα, ο οποίος θα σπεύσει να σταματήσει τον ένοπλο αγώνα για την ανεξαρτησία του νησιού. Χύθηκε κυπριακό αίμα. Και άδικα και άσκοπα. Σήμερα ένα μεγάλο μέρος του κυπριακού εδάφους είναι υπό τουρκική κατοχή.

Πόσο συντέινει σ' αυτό η Αγγλική πολιτική; Ατέρμονες οι συζητήσεις και όλες οι απόψεις αποδεκτές. Η Ιστορία είναι ανάλγητη και ίσως δεν έχει και ηθική, και βεβαίως δεν επηρεάζεται από τους αποτρόπαιους απαγχονισμούς των Κυπρίων αγωνιστών, για τους οποίους εμείς σήμερα βδελυσσόμαστε με αφορμή τον θάνατο της Ελισσάβετ, επειδή ως βασίλισσα *“ου μόνον του διακρατικού σεβασμού αλλά και της φιλανθρωπίας τα χρέη παρέβη”*, όπως θα έγραφε ο Χριστόφορος Περραιβός, ο συνεργάτης του Ρήγα Φεραίου και αγωνιστής του Είκοσιένα.

Και πώς φθάσαμε στην ενσωμάτωση της Επτανήσου;

Από τη στιγμή που ακούστηκε η κραυγή, *“η πόλις εάλω”*, και ο Πορθητής μπήκε έφιππος στην Αγία Σοφιά, η Οθωμανική αυτοκρατορία θα νταραβερίζεται, με συγκρούσεις και συνθήκες ειρήνης, αποκλειστικά με τη Γαληνοτάτη Δημοκρατία της Βενετίας, κυρίως για την κυριαρχία στα νησιά του Αιγαίου και τα κάστρα στα παράλια του Μοριά και της Ηπείρου. Ανενόχλητη, βέβαια, θα καταλάβει τα Βαλκάνια μέχρι την Ουγγαρία και θα απειλήσει ανεπιτυχώς δύο φορές τη Βιέννη, το 1529 και το 1683, το *“κόκκινο μήλο”*, όπως την αποκαλούσαν. Καμία αντίδραση από πλευράς των άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Η Αγγλία κείται μακράν!

Όμως, οι Ρώσο-τουρκικές συγκρούσεις είναι συνεχείς. Η αρκτώα χώρα ασφυκτιά και επιδιώκει έξοδο στη Μαύρη και εκείθεν στη Λευκή θάλασσα. Θα δηλώσει δε δια στόματος Μεγάλου Πέτρου, *“Η Ρωσία δεν είναι καθόλου διατεθειμένη να μείνει αναισθητη στις κραυγές της οδύνης και της απελπισίας των Ελλήνων που στενάζουν κάτω από τον Τουρκικό ζυγό”*. Η Αγγλία φαίνεται να ερεθίζεται. Το 1715, θα σημειωθούν νέες πολεμικές συγκρούσεις της Αυστρίας και Βενετίας εναντίον της Τουρκίας. Και τα πράγματα θα ηρεμήσουν με τη Συνθήκη του Πασσάροβιτς της Σερβίας, 21 Ιουλίου 1718, με την οποία σημειώνεται οριστική υποχώρηση των Τούρκων στην Ευρώπη. Η Μεγάλη Αυτοκρατορία αρχίζει να καταρρέει και το θέμα της κληρονομιάς των χωρών της αποτελεί πλέον τον πυρήνα του προβλήματος. Είναι το πολύπλοκο Ανατολικό Ζήτημα. Οι εμπορικοί ανταγωνισμοί στο χώρο της Αδριατικής και της Ανατολικής Μεσογείου είναι πλέον έντονοι. Η Αγγλία καιροφυλακτεί.

Θα ακολουθήσουν τα Ορλωφικά, 1774, που κατέληξαν σε μεγάλο ελληνορωσικό φιάσκο και αργότερα θα έρθει στο προσκήνιο το *“Project Grec”* της Μεγάλης Αικατερίνης για ίδρυση Ελληνικής Αυτοκρατορίας με πρωτεύουσα την Κωνσταντινούπολη. Σε επιστολή της προς τον Ιωσήφ Β' της Αυστρίας, στις 10 Σεπτεμβρίου 1782, έγραφε, *“Εάν οι επιτυχίες μας στον Τουρκικό πόλεμο επιτρέψουν να απαλλάξομε την Ευρώπη από τον εχθρό του Χριστιανισμού και τον εκδιώξομε από την Κωνσταντινούπολη, η Υψηλότητά σας δεν θα αρνηθεί τη ανίδρυση της αρχαίας Ελληνικής Μοναρχίας επί των ερειπίων της βάρβαρης Οσμаниκής Κυβερνήσεως, αναβιβάζουσα στον θρόνο τον νεώτερο εγγονό μου, Μέγα Δούκα Κωνσταντίνο”*. Δεν θα ευοδωθεί ούτε αυτή η προσδοκία.

Στις 16 Μαΐου 1797, η Γαλλία καταλαμβάνει τη Βενετία. Η Γαληνοτάτη σε παρακμή. Δύο μήνες αργότερα οι Γάλλοι θα εγκατασταθούν στα Επτάνησα και τις ηπειρωτικές πόλεις του Ιονίου. Και ο Μέγας Ναπολέων απευθυνόμενος

στο Γαλλικό Διευθυντήριο θα τονίσει, “Οι δύο ωραιότερες Χώρες της Ευρώπης, η Ιταλία και η Ελλάδα, φημισμένες για τις επιστήμες και δοξασμένες από τους μεγάλους άνδρες που γέννησαν, βλέπουν το πνεύμα της ελευθερίας να εξέρχεται του τάφου των προπατόρων τους. Είναι δύο στυλοβάτες που η Ειμαρμένη θα ανεβάσει δύο ισχυρά Έθνη”. Ανατέλλει ο 19^{ος} αιώνας. Μαζί θα ανατείλουν και νέες γεωπολιτικές ανακατατάξεις. Ελληνικές περιοχές, ελληνικά νησιά, ελληνικές πόλεις θα εξακολουθήσουν να αλλάζουν αφεντικά. Το Ανατολικό Ζήτημα σε έξαρση.

Ο Μέγας Ναπολέων είναι πλέον εξόριστος, μετά το Βατερλώ. Η Αγγλία και η Ρωσία πρωταγωνιστούν στα γεωπολιτικά. Και στις 5 Νοεμβρίου 1815, υπογράφουν στο Παρίσι, παρών και ο Καποδίστριας, ειδική συνθήκη, σύμφωνα με την οποία τα Επτάνησα τίθενται υπό την προστασία της Αγγλίας με την ονομασία “Ηνωμένοι Πολιτείες των Ιονίων Νήσων”. Αρμοστής ο Thomas Maitland. Χμ! Οι Άγγλοι πλέον στην αυλή μας!

Πενήντα χρόνια αργότερα, η Αγγλία θα αξιώσει τον θρόνο στην Ελλάδα να καταλάβει ο Δανός πρίγκιπας Γουλιέλμος, ο οποίος πήρε το όνομα Γεώργιος ο Α΄ και έφτασε στην Αθήνα στις 18 Οκτωβρίου 1863. Η αγγλική επιρροή στη χώρα μας είναι αδιαμφισβήτητη. Και σε αντιστάθμιση, με πολύ προθυμία από πλευράς Άγγλων, θα ανακινηθεί το Ιόνιο ζήτημα με σκοπό την Ένωση της Επτανήσου με το Ελληνικό κράτος. Το σχετικό τηλεγράφημα του αντιπροσώπου της ελληνικής κυβερνήσεως στις συνομιλίες στο Λονδίνο, Χαρίλαου Τρικούπη, θα διαβάσει στην Εθνοσυνέλευση ο υπουργός Εξωτερικών, Θεόδωρος Δηλιγιάννης, στις 24 Μαρτίου 1864. Φρενίτιδα ενθουσιασμού. Ο λαός στους δρόμους πανηγυρίζει. Ευγνώμων προς το Αγγλικό Στέμμα!

Και τι επιδιώκει η Αγγλία από την ανεξαρτησία της Ελλάδος;

Η ιστορία έχει καταλογίσει στον Μέτερνιχ την άρνησή του ακόμη και να συζητήσει “μια τέτοια απαίσια σκέψη” οι Έλληνες να επιτύχουν την ελευθερία τους έστω και με τη δύναμη των όπλων. Και όμως, ο ίδιος, στις αρχές του 1826, μεσούντος του Αγώνα, και μετά τους δύο εμφυλίους πολέμους, θα κάνει την απροσδόκητη για την Ευρώπη εκείνου του καιρού πρόταση να αναγνωριστεί η ανεξαρτησία της Ελλάδος. Η Αγγλική διπλωματία είχε σπεύσει να προλάβει τις εξελίξεις και κυρίως να εμποδίσει τη Ρωσία να έχει οποιαδήποτε συμμετοχή. Δίνεται, λοιπόν, στον Άγγλο ύπατο αρμοστή των Ιονίων Νήσων να συντάξει μια “Πράξη Προστασίας” όπου μ’ αυτή «Το Ελληνικόν Έθνος θέτει εκουσίως την ιεράν παρακαταθήκην τής αυτού ελευθερίας, της εθνικής ανεξαρτησίας και της πολιτικής αυτού υπάρξεως εις την μοναδικήν υπεράσπισιν της Μεγάλης Βρετανίας». Και ο εκπρόσωπος των Άγγλων στην Ελλάδα, ο Φαναριώτης πρίγκιπας Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος, αρχηγός του φιλοαγγλικού κόμματος, ο ηχηρός εκείνος αμφιλεγόμενος πολιτικοστρατιωτικός παράγων της Ελληνικής Επανάστασεως φέρεται ως ο εμπνευστής αυτού του σχεδίου. Ο φιλέλληνας Γεώργιος Κάνινγκ τότε είχε υποδείξει την Πελοπόννησο και μερικά νησιά ως το μέλλον αυτόνομο ελληνικό κράτος.

Αυτό το χαρτί που ξεπουλούσε την Ελλάδα, με τις δύο χιλιάδες υπογραφές που το είχε αποδεχτεί και ο Κολοκοτρώνης μετά τις καταστροφές

και τις θηριωδίες του Ιμπραήμ, και φέρει ημερομηνία 24 Ιουλίου 1825, θα το μεταφέρει στο Λονδίνο ο Δημήτριος Μιαούλης, ο γιός του ναυάρχου, ξεκινώντας από το Ναύπλιο με το μπρίκι “Κίμων”. Η Αγγλική Κυβέρνηση, παρά πάσαν προσδοκίαν, θα απορρίψει την πρόταση προστασίας για να μην εμπλακεί σε προστριβές με την Τουρκία.

Ο Δημήτριος Υψηλάντης, μόλις έμαθε τα καθέκαστα γράφει ένα γράμμα στο οποίο μεταξύ των άλλων στιγματίζει, “Ε, λοιπόν, όλοι αυτοί οι κόπτοι, όλες εκείνες οι θυσίες και ζημίες, σήμερα ματαιώνονται, επειδή λίγοι κακοί πατριώτες, βλέποντας ότι δεν θα βασταχτούν στα πόστα τους, πήραν απόφαση να παραδώσουν την πατρίδα στα χέρια των Άγγλων, κάνοντάς τους απόλυτους νοικοκυραίους σε όλα μας”! Ο δε Β. Τ. Ουάσιγκτων, ανεπιός του μεγάλου προέδρου Ουάσιγκτων, που είχε έρθει να συνδράμει στον αγώνα, θα σηκωθεί να φύγει λέγοντας, “Δεν ήρθα να αγωνιστώ για να γίνει η Ελλάδα Αγγλική αποικία”! Τα έξοδα της μεταφοράς της Πράξης Προστασίας στο Λονδίνο, κάπου εννιακόσιες λίρες καλύφθηκαν από το δεύτερο δάνειο που είχε συνάψει το ελληνικό Εκτελεστικό.

Πόσο επωφελή ήταν τα Αγγλικά δάνεια;

Ναι, είχαν συναφθεί δύο δάνεια για τις ανάγκες του αγώνα, τα οποία, αλλοίμονο, θα αποτελέσουν την αφετηρία εξάρτησης της χώρας από την Αγγλία. Ενέχυρο, όλα τα κτήματα και έσοδα του ελληνικού δημοσίου. Και τα δύο τα διαπραγματεύτηκαν (Ιανουάριος 1824 και Ιανουάριος 1825) οι ίδιοι άνθρωποι, ο Ιωάννης Ορλάνδος, γαμπρός του Κουντουριώτη, και ο Ανδρέας Λουριώτης. Τα ποσά που συνομολογήθηκαν ήταν οκτακόσιες χιλιάδες και δύο εκατομμύρια στερλίνες, αντίστοιχα. Από αυτά, για πολλούς λόγους, αρκετοί από τους οποίους εγγίζουν τα όρια της ατιμίας αλλά και της ανηθικότητας, και από τις δύο πλευρές των συμβαλλομένων, έφθασε στα ταμεία του κράτους ένα μικρό μόνον μέρος. Ας μη μπλέξομε με νούμερα υλιστικά αλλά και ανθρωπίνα.

Ο Κοραής θα γράψει σχετικά, Το δάνειο το γενόμενο από το Αγγλικό Έθνος δεν πρέπει να το στοχάζεσθε πολύ μεγάλη ευεργεσία. Και εις αυτόν τον διάβολο ήθελον μετά χαράς δανείσει αργύρια, αν ο διάβολος είχε να τους ασφαλίσει με ενέχυρον. Και ο Οδυσσέας Ανδρούτσος θα συμπληρώσει, “Οι κυβερνήται μας, αφού έγιναν κύριοι του δανείου, δεν συλλογίζονται άλλο παρά πως θα δολοφονήσουν όλους εκείνους, οι οποίοι ομιλούν δια τα δικαιώματα του ταλαίπωρου λαού της Ελλάδος”. Τα δάνεια έφθασαν τμηματικά στην αγγλοκρατούμενη Ζάκυνθο απ’ όπου εκταμιεύονταν με έγκριση τριμελούς επιτροπής στην οποία, για το πρώτο δάνειο, συμμετείχε και ο Λόρδος Βύρων. Έφθασε στο Μεσολόγγι παραμονές των Χριστουγέννων του 1823 όπου έγινε δεκτός ως απελευθερωτής και Μεσσίας. Οι πρώτες του γραπτές αποστροφές θα λένε, “Οι Έλληνες οπλαρχηγοί, αντί να ενώσουν τις δυνάμεις τους, έχουν εμπλακεί σ’ έναν φαύλο κύκλο πισώπλατων μαχαιρωμάτων”, και ότι, “Οι Έλληνες είναι πιθανώς ο πιο εκφυλισμένος, ο πιο διεφθαρμένος λαός του κόσμου”. Πόσο βοήθησε, ο κατά τα άλλα χαρισματικός ποιητής αλλά αντιφατικός διανοούμενος, με τον εκκεντρικό τρόπο ζωής και *persona non grata* για τη χώρα του, την ελληνική υπόθεση; Στην ετυμηγορία του καθενός! Αδιαμφισβήτητα, υπήρξε ο μεγαλύτερος κράχτης του φιλελληνισμού στην Ευρώπη.

Και πώς έφθασε αυτός ο τρισκατάρατος Ιμπραήμ στο Μοριά;

«Εκ μέρους της Γαλλικής Δημοκρατίας, γνωστοποιώ στον Αιγυπτιακό λαό, ότι οι Μαμελούκοι μπέηδες που κυβερνούν τη χώρα προσβάλλουν το γαλλικό έθνος και καταπιέζουν φορολογικά τους Γάλλους εμπόρους. Αιγύπτιοι, θα σας πουν πως ήρθα να καταργήσω τη θρησκεία σας, μην τους πιστέψετε. Έρχομαι να αποκαταστήσω τα δικαιώματά σας. Είμαστε φίλοι πιστοί του Μεγάλου Κυρίου σας, του Σουλτάνου Σελίμ Γ'». Υπογραφή, Στρατηγός Βοναπάρτης.

Την 1^η Ιουλίου 1798 το πρωί, τα γαλλικά καράβια αγκυροβόλησαν στον κόλπο Αμπουκίρ. Αρχίζει η απόβαση. Τα ξημερώματα της επομένης ο στρατηγός Βοναπάρτης επιθεωρούσε πέντε χιλιάδες άνδρες και έδινε το σήμα της πορείας προς Αλεξάνδρεια και μετά από δεκατέσσερις ημέρες ο γαλλικός στρατός οδεύει προς Κάιρο, Αυτή η επίδειξη δύναμης έχει σκοπό να πλήξει την Αγγλία στην αυτοκρατορία της των Ινδιών, θα σκεφτούν πολλοί. Θα φθάσει άραγε έως εκεί; Όχι, ο σερ Οράτιο Νέλσον θα νικήσει κατά

κράτος τον Ναπολέοντα στη θάλασσα, Και οι Οθωμανοί, εκεί που προσέβλεπαν σε συμφωνία με τον Βοναπάρτη, τώρα του κηρύσσουν τον πόλεμο. Ο Σουλτάνος Σελίμ Γ' θέλει να δει τον νέο εχθρό να καταστρέφεται "όπως ο άνεμος σκορπίζει τη σκόνη". Ο γαλλικός στρατός θα πολιορκήσει την Άκρα. Οι οβίδες και η πανούκλα θερίζουν τους Γάλλους. Ο Βοναπάρτης απομακρύνεται για να προσευχηθεί στο όρος Θαβώρ. Στη ράδα του Αμπουκίρ φθάνουν εβδομήντα και πλέον τουρκικά πολεμικά. Μεταξύ αυτών τα Τίγρης και Θησέας υπό αγγλική σημαία. Οι Άγγλοι, με αφορμή την εκστρατεία του Ναπολέοντα, στέλνουν εκτάκτως στην Κωνσταντινούπολη τον Έλγιν, ως πρεσβευτή.

Ένας άνδρας με μέτριο ανάστημα, ελαφρώς ανοιχτό δέρμα, γαλανομάτης, τριάντα ετών περίπου, διοικητής μονάδος χιλίων αντρών, βρίσκεται ανάμεσα στους αξιωματούχους του εχθρού. Κατάγεται από την Καβάλα. Στις φλέβες του κυλάει και αίμα αλβανικό. Ονομάζεται Μοχάμετ Άλυ. Αναγνωρίζει τον άνθρωπο που καλπάζει πάνω σε ένα άσπρο άλογο, αναγνωρίζει τον Βοναπάρτη. Γεννήθηκαν την ίδια χρονιά. Είναι φιλόδοξος και με ηγετικά προτερήματα. Ονειρεύεται να τον ξεπεράσει σε δόξα.

Ο Ναπολέων αλλάζει απόψεις και ρότα. "Ναύαρχε Γκαντόμ, σας εμπιστεύομαι το πεπρωμένο μου, θα με πάτε πίσω στη Γαλλία. Κανείς δεν πρέπει να πληροφορηθεί την αναχώρησή μου". Σε λίγους μήνες η Αίγυπτος επιστρέφει στην επικυριαρχία του Σουλτάνου με τη βοήθεια των Άγγλων. Μετά την παράδοση και του Καΐρου, οι Γάλλοι αναχωρούν οίκαδε με οθωμανικά πλοία, και ο Μοχάμετ Άλυ τους παρακολουθεί από το Αμπουκίρ. Θα μπει θριαμβευτικά στο Κάιρο τον Σεπτέμβριο του 1808. Θα γίνει και πασάς της Κρήτης, ο δε γιός του Ιμπραήμ, με την αποκρουστική όψη, θα γίνει πασάς του

Μοριά. Η Αίγυπτος, από απλή Οθωμανική επαρχία, προάγεται σε κυρίαρχη δύναμη και παίζει ρυθμιστικό ρόλο.

Ναι, πέντε χρόνια αφού άρχισε η Ελληνική Επανάσταση, όσες φορές η Υψηλή Πύλη προσπάθησε να την καταστείλει δεν τα κατάφερε. Θα ζητήσει τη βοήθεια του Μοχάμετ Άλυ. Τα αιγυπτιακά στρατεύματα με σερασκέρη τον γιό του, Ιμπραήμ, από το 1825 θα καταλάβουν την Πελοπόννησο μέχρι την Αθήνα. Αγγλία, Ρωσία και Γαλλία ανησυχούν και κατεβάζουν στόλο στη Μεσόγειο.

Ένας απεσταλμένος του Μοχάμετ Άλυ θα μεταφέρει μήνυμα στον γιό του Ιμπραήμ, “να μη βγάλει τον στόλο μας έξω από το Ναβαρίνο”. Ο απεσταλμένος δεν πρόκαμε, η Υψηλή Πύλη αδιαφόρησε και ήρθε η “ώρα των Τριών Ναυάρχων”. Ο Άγγλος ναύαρχος, Κόδριγκτον, επί κεφαλής, εισέρχεται στον κόλπο του Ναβαρίνου, ακολουθούμενος από τον Δεριγνύ και τον Χέυδεν. “Ο Ιμπραήμ δεν έχει δώσει άδεια για να εισέλθετε στο λιμάνι”, έλεγε το μήνυμα που έφθασε στη ναυαρχίδα, “Ασία”. “Δεν ήλθα για να λάβω διαταγές αλλά για να δώσω!”, θα είναι η ανταπάντησή του αρχηγού του συμμαχικού στόλου. Οκτώβριος του 1827. Το “Ντάρθμουθ” άνοιξε πυρ . . . ! Τούρκο-αιγυπτιακή πανωλεθρία. Τι και αν ο Κόδριγκτον έπεφτε στη δυσμένεια της Αγγλικής κυβερνήσεως, ίσως και του Αγγλικού Στέμματος, επειδή είχε παραβιάσει κάποια Συνθήκη; Η Ελληνική Επανάσταση είχε σωθεί.

Οι Κόχραν και Τσώρτς τι προσέφεραν;

Από την άνοιξη του 1827, με απόφαση της ελληνικής Εθνοσυνελεύσεως, στόλαρχος όλων των ελληνικών ναυτικών δυνάμεων είναι ο Άγγλος ναύαρχος Τόμας Κόχραν, αντικαθιστώντας τον Ανδρέα Μιαούλη. Και αρχιστράτηγος των χερσαίων δυνάμεων ο Άγγλος στρατηγός Ρίτσαρντ Τσώρτς, στη θέση του Καραϊσκάκη. Και των δύο, η προσφορά τους στον Αγώνα δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αξιόλογη. Πολλές περγαμηνές, ναι, αλλά φιλοχρήματοι και τυχοδιώκτες. Με ανεπιτυχείς τακτικές για την αντιμετώπιση των Οθωμανών. Κάποιος θα γράψει, “Αντί να επιφέρουν όφελος, έφεραν βλάβην, και έγιναν αίτιοι της φθοράς τόσο στρατού και τόσων αρχηγών, ώστε τοσούτοι δεν εχάθησαν εν όλη τη επαναστάσει”. Είχαμε άλλες επιλογές; Δύσκολη η απάντηση.

Και όμως, «We are all Greeks»!

Πρόκειται για το σύνθημα, του Άγγλου ποιητή Percy Shelley που αναφέρει στον πρόλογο του ποιήματος “Hellas”, αρχές του 1821, όπου ακόμα σημειώνει, “Αν δεν ήταν η Ελλάδα ίσως ήμασταν ακόμη βάρβαροι και ειδωλολάτρες”. Σε μια αποστροφή του εκ χιλίων στίχων αυτού του ποιήματος, αφιερωμένου στον φίλο του Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο, διασαλπίζει,

Ο μέγας αιώνας του κόσμου αναγεννιέται,

Τα χρυσά χρόνια επανέρχονται,

Η Ελλάδα, που κάποτε ήταν σαν πεθαμένη,

Να την πάλι σηκώνεται, να την πάλι προβαίνει!

Και από τα καριοφίλια στα Πρωτόκολλα.

Κάπως έτσι, και μετά την τελευταία μάχη, τη μάχη της Πέτρας (Βοιωτία) υπό τον Δημήτριο Υψηλάντη, 12 Σεπτεμβρίου 1829, τα τιμημένα καριοφίλια των ηρώων Ελλήνων και φιλελλήνων αγωνιστών του .21, με τις πολλές ιδεολογικές διαφορές Φαναριωτών και καπεταναίων, διαφορές μεταξύ της ιεραρχίας της Εκκλησίας και του κλήρου, ταξικοί ανταγωνισμοί μεταξύ πλούσιων πλοιοκτητών και άνεργων ναυτών, προυχόντων και φτωχών χωρικών, ασυμφωνίες και διχόνοιες, θα παραχωρήσουν τη θέση τους στα διάφορα Πρωτόκολλα που θα συνοψισθούν σε αυτό του Λονδίνου, Φεβρουάριος του 1830, με το οποίο “Εγένετο ούτω Διεθνές Συμβόλαιο της υπάρξεως της Ελλάδος ως κράτους Ανεξαρτήτου”, όπως θα σημειώσει Άγγλος πολιτικός.

Κάπου εδώ θα σταματήσει και η επιχείρηση-λαθροχειρία του Έλγιν, να μεταφέρει στην Αγγλία όσο το δυνατόν περισσότερα μαρμάρια έργα τέχνης από την Ακρόπολη και άλλους αρχαιολογικούς χώρους, με την πεποίθηση τάχα ότι έσωζε τα μνημεία από τους απολίτιστους Οθωμανούς.

Και τώρα, ξεκίνημα για την “κόκκινη μηλιά”!

Με την ανατολή του 20ού αιώνα, η μικρή αλλ’ έντιμος Ελλάς, θα θελήσει να βάλλει σκοπό τη Μεγάλη Ιδέα, όπως την είχε διατυπώσει ο Ιωάννης Κωλέτης το 1844. Οι γεωπολιτικές συγκυρίες θα την ευνοήσουν. Θα μεσουρανήσει, αλλά στο τέλος αυτής της διαδρομής θα υπάρξουν και συντρίμια. Σ’ αυτή τη διαδρομή μονάρχης της Μεγάλης Βρετανίας θα είναι ο Γεώργιος Ε’, παππούς της Ελισάβετ.

Μετά τους δύο νικηφόρους Βαλκανικούς πολέμους, 1912-13, η “Ελλάδα της Μελούνας” φθάνει στην κορυφογραμμή του όρους Μπέλες και στις εκβολές του ποταμού Νέστου. Τα νέα σύνορα κατοχυρώθηκαν με τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου, 28 Ιουλίου 1913. Συμμετέχει ο Ελευθέριος Βενιζέλος έχοντας στο πλευρό του τον Ιωάννη Μεταξά. Η Αγγλία δεν εναντιώθηκε. Ο Άγγλος πρέσβης θα θελήσει να δηλώσει, ότι “η Αγγλική Κυβέρνηση επιφυλάσσει στον εαυτόν της το δικαίωμα της αναθεωρήσεώς της”, αλλά αμέσως θα αποσύρει την επιφύλαξη λόγω της θερμής υποστήριξης των ελληνικών θέσεων από Γαλλία και Γερμανία.

Οι εχθροπραξίες μεταξύ της Αντάντ και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, λήγοντος του Α’ΠΠ, σηματοδοτήθηκε από τη Συνθήκη Ανακωχής του Μούδρου, Λήμνος, πάνω στο βρετανικό καταδρομικό “Αγαμέμνων”, 18 Οκτωβρίου 1918. Εκεί η Αγγλία ως προέχουσα δύναμη και οικοδέσποινα. Θα είναι δε το κατώφλι για τη συνθήκη ειρήνης που θα υπογραφεί τελικά στις Σέβρες, Γαλλία, 28 Ιουλίου 1920, με την οποία η Ελλάδα, με τη σύμφωνη γνώμη και της Αυτοκρατορικής Μ. Βρετανίας, γινόταν χώρα των δύο Ηπείρων και των πέντε θαλασσών. Ήταν η επιθυμητή λύση του Ανατολικού Ζητήματος. Τα χερσαία σύνορα της Ελλάδος έφθαναν στην Τσατάλτζα, σαράντα χιλιόμετρα έξω από την Κωνσταντινούπολη, ενσωματωμένος και ο θύλακας της Σμύρνης. Το Αιγαίο μετατρεπόταν σε κλειστή ελληνική λίμνη.

Όμως, η συνθήκη αυτή ουδέποτε επικυρώθηκε από κανένα Κοινοβούλιο. Το άστρο του Κεμάλ ήταν εκθαμβωτικό. Και όλοι θα οδηγηθούν στη φάτνη της Λωζάνης που γέννησε τη σημερινή ζώσα γεωπολιτική πραγματικότητα, 24 Ιουλίου 1923, αφού προηγήθηκε η Μικρασιατική Καταστροφή, με την εθνοκάθαρση των Ελλήνων του Πόντου και της Ιωνίας. Εκατό χρόνια από τότε. Πολλά ακούμε γι' αυτήν αυτόν τον καιρό.

Οι Βρετανοί ανέλαβαν το βάρος του Β'ΠΠ. Στο θρόνο βρίσκεται ο Γεώργιος ΣΤ' πατέρας της Ελισάβετ. Ναι, εκτός των άλλων, θα αναλάβουν να ενισχύουν και τις εθνικές αντιστασιακές οργανώσεις. Πολλές φορές τα ελληνικά βουνά θα λάμπουν από τις αγγλικές χρυσές λίρες. Και στον ΕΔΕΣ και στον ΕΛΑΣ. Αυτό, όψιμα, θα ερμηνευτεί από ορισμένους επιχώριους ως προσπάθεια των Άγγλων να διχάσουν τους Έλληνες. Όμως, οι Άγγλοι θα είναι εκείνοι που θα υπερασπιστούν τη δημοκρατία και την ελευθερία στην Ελλάδα, στα Δεκεμβριανά του '44. Μετά από μία τριετία, 1947, θα δώσουν τη σκυτάλη στους Αμερικανούς.

Δεν είναι απαραίτητη η αποδοχή όλων των παραπάνω, (συγκεκριμένα γεγονότα και εξυπακουόμενες παραδοχές), αλλά ο Δανός θεολόγος, Kierkegaard κάτι μας λέει,

“There are two ways to be fooled. One is to believe what isn't true. The other is to refuse to accept what is true”! Θα μου πείτε, και ποιο είναι το αληθές!

Αναμένουμε, ο νέος βασιλιάς Κάρολος, God save the King, ως φιλέλληνα, και συγγενής, και Βατοπεδινός, να μας συνδράμει στα γεωπολιτικά και να συνηγορήσει στην επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα.

21 Σεπτεμβρίου 2022. Γρηγόριος Δημ. Νούσιας – Αεροπόρος.